

Proměny Budišova

Stanislav Bačák

Příloha Budišovského zpravodaje 3/2014

30. 9. 2014

Svět se mění nenápadně

Na to jsem nepřišel sám, to už před třemi čtvrtinami století napsal profesor Jaroslav Žák*). A platí to i dnes, třebaže se svět zase dost změnil.

Tehdy bylo vrcholem plnicí pero, které pan Žák vyzdvihl oproti namáčení pera do kalamáře. On možná již psal na psacím stroji, tehdy ještě mechanickém. Po něm měl později nastoupit stroj elektrický, ale než se stačil rozšířit, nahradil jej počítač. I náš zpravodaj již tvoříme na klávesnici počítače. Plnicí pero mezitím (opět nenápadně) nahradila propisovací tužka, aby se posléze objevilo opět plnicí pero, tentokrát již s možností vymazání a přepsání textu. Na počítači se přepisuje (i kopíruje!) lépe, ale zato je větší zodpovědnost na autorovi, kterému v redakci korektor mnohem snadněji přehlédne chyby, než když je musel přepisovat z textu psacího stroje (přičemž překlepy pochopitelně zůstaly, navzdory korekcím Wordu). To jen na okraj, aby bylo zřejmé, jak vzniká Budišovský zpravodaj.

Používání aktovky místo řemínky staženého „učení“ dnes nahrazují různé batůžky, třebaže aktovky u prvňáčků zůstaly už od dob Žákových. Zůstaly také zapalovače i zápalky, tam se pokrok příliš neprojevil.

Módu pan profesor poněkud odbyl, neboť ta se nevyvíjí, ale vrací. Klobouk (zatím) nahradily různé praktičtější čepice, vymizely tvrdé límečky a téměř nemáme již knoflíčky do rukávu. Kravaty prodělávají různé změny (pamatuji si na dobu, kdy se zužovaly na šířku menší než centimetr, i na dobu, kdy byly i více než decimetr široké), spodky se střídají s trenýrkami a slipy, plavky i šortky se střídavě prodlužují a zkracují. Totéž postihuje vlasy, zejména u mužů, kdysi byly v módě (režimem stíhané) „máničky“, dnes je čím dál více mužů bez vlasů. Vousy též střídavě mizí a objevují se. Vycházkové hole se dnes již téměř nenosí, ani u turistů, tam je často nahradily hůlky podobné lyžařským. Brýle, které kdysi nahradily cvikry a lorňony, dnes dosáhly množství rozmanitých tvarů. Možná je v budoucnu nahradí „Google Glass“, poslední výkřik sdělovací techniky, kdy jsou brýle periférií počítače.

Hodinky s řetízkem v době Jaroslava Žáka nahradily hodinky náramkové, ty také zůstaly, ač většinou digitální, jejich kdysi módní doplnění miniaturní kalkulačkou se moc neujalo.

Nábytek a vybavení kuchyně se také velmi vyvíjely, třebaže ne tak rychle, jako tomu bylo v představách spisovatelů sci-fi.

Zato oslava rozhlasového přijímače, „moderní čtyřlampovky“, oproti bývalé „krystalce“ zdaleka nepředpokládala rozvoj nejen rozhlasu, ale i televize, nejdříve černobílé, poté i barevné, s mnoha kanály, dlouho jsme se mohli dívat jen na přenosy z Evropy, pak přišly telekomunikační družice s pohledy na celý svět. A poslední vymoženost, teletext, pozbyl významu až s rozvojem internetu. Ten pak nenápadně ovládl snad všechny obory lidské činnosti. Začátky počítačových sítí však pan profesor nemohl ani sledovat (zemřel v roce 1960, ještě před rozvojem první počítačové sítě ARPANETu).

Cigarety kromě změny od perforovaných k lepeným v Žákově době moc změn nezaznamenaly, snad jen přibýly elektronické.

Elektronika vůbec nenápadně, ale mohutně ovládla dnešní moderní svět. Pokud pan profesor oslavoval fotografickou kameru, či dokonce filmovou „osmičku“, nedokázal si představit dnešní rozvoj digitálních fotoaparátů a videotechniky. Telefon pak vůbec ve svém pojednání nezminil, asi se mu zdálo, že se tak moc neměnil. Zato dnes – je v něm integrováno všechno, včetně navigace, internetu, fotoaparátu, kamery, rozhlasu, diktafonu, kanceláře, pošty a mnoha dalších vymožeností – a všechno se to vejde do kapsičky u košile. Kdeže jsou dřívější pagery, tak časté v amerických filmech, které uměly jen upozorňovat pomocí textových zpráv. Ani gramofon nebyl tenkrát tak proměnný, ale záznamová technika poté prodělala také nenápadný vývoj od cívkových magnetofonů přes kazetové až k CD a DVD. Původní gramofonové desky však překvapivě přežily až dodnes, třebaže jen okrajově pro nadšence.

Co nemohl Jaroslav Žák zmínit, je nebývalý rozvoj počítačů a vůbec sdělovací techniky, zde by asi nad slůvkem „nenápadně“ zaváhal, ale vše to přišlo až po jeho úvahách na ono téma.

Nezaznamenal také změny v architektuře – ty jsou také poměrně nenápadné. Ale přece jen – stavební materiály, zateplení budov, omítky a koneckonců celkové vzezření staveb, to jsou změny, které v průběhu času jsou vidět. A o tom nás přesvědčí snímky Stanislava Bačáka, který porovnává historické fotografie s nově pořízenými snímky. Podobný soubor už náš zpravodaj otiskl v příloze čísla 2/2001. V některých případech se tehdy otištěná scenérie shoduje s dnešní přílohou, takže lze porovnávat další změny po třinácti letech.

V závěru přílohy je několik pohledů na změny za posledních několik málo let. Přesto jsou určitě méně nenápadné. To je však výjimka daná podstatnějšími změnami, které zástupci městyse zařídili v poslední době.

Svět se mění nenápadně.

*) Svět se mění nenápadně, Jaroslav Žák, 1940, Olympia, Praha 1971

S těžkým srdcem jen malou část rozsáhlé tvorby Standy Bačáka v tomto oboru vybral a poněkud nesouvislou předmluvou doplnil

Ladislav Dokulil

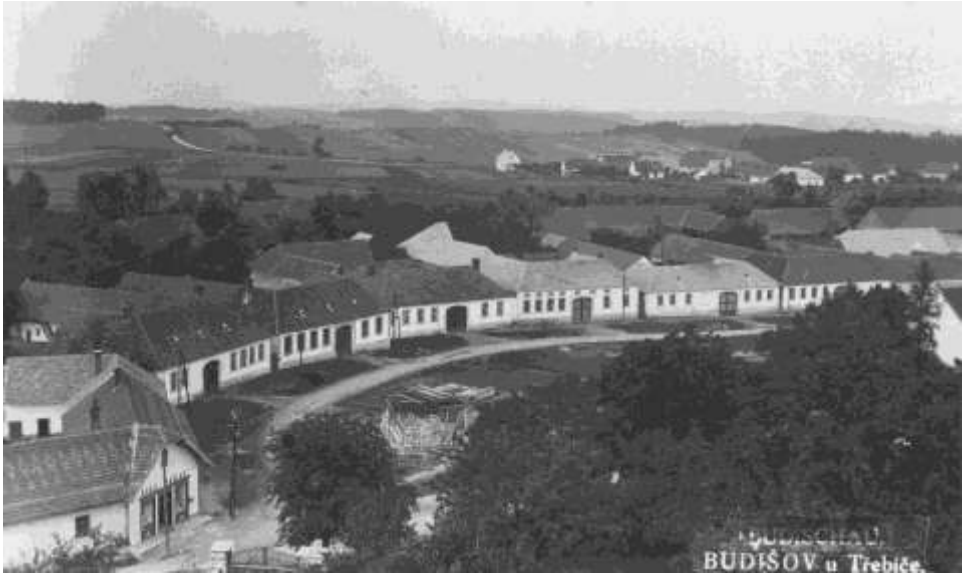
1. Budišov od západu

2. Cesta k Výhonům

3. Fara a kostel

4. „Selská čtvrť“ z věže kostela

5. Budišov z věže kostela

6. Prodejna hraček od severu

7. Nejsv. Trojice a náměstí

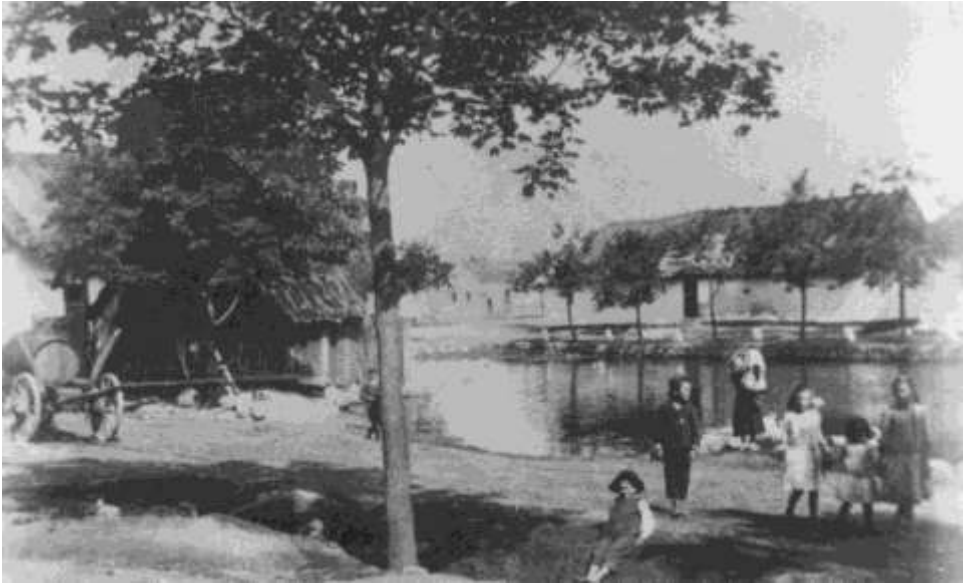
8. Pekařák od západu

9. Pekařák od východu

10. Pekařák od severu

11. Pekařák od jihu

12. Bývalý obecní úřad Pod Hrázkou

13.U silnice k Jazírku

14. „Selská čtvrť“ od východu

15. „Selská čtvrť“ od jihu

16. „Selská čtvrť“ od západu

17. Hasičská zbrojnice s bývalou poštou

18. „V Ulici“ ke sv. Václavu

19. „Nová ulice“

20. U sv. Václava

21. U Kazdů ke zdravotnímu středisku

22. Bývalá sokolovna

23. Věterák

24. Nádraží

25. Silnice pod železničním přejezdem

26. Základní škola

27. Předzámčí

28. Zámek

29. Zámek od zahradnictví

31. Lihovar

32. Rybník Kuchyňka

33. Rejdůveň

34. Křižovatka v Rejůvni

35. Budišov z Rejdůvně

36. Budišov od silnice ke Kamenné

37. Hasičská zbrojnica v Mihoukovicích

38. Holeje

39. Vstup na hřbitov

40. Prodejna hraček od západu

41. Od prodejny hraček ke Kosteckým

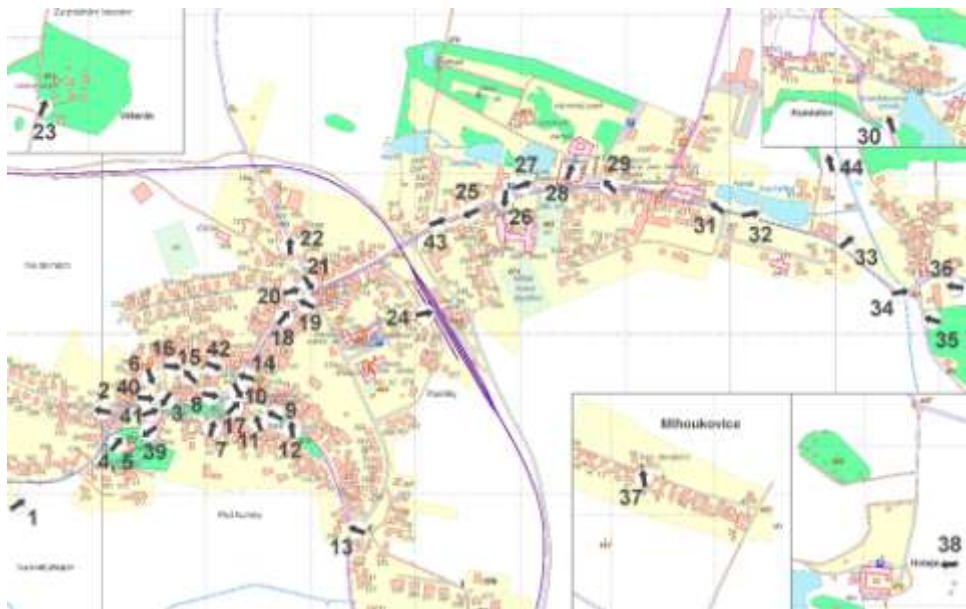
42. Selská čtvrť k bývalé poště

43. Silnice pod železničním přejezdem k zámku

44. Čistírna odpadních vod

Šipka u čísla fotografie zobrazuje směr pořízení snímku

Příloha Budišovského zpravodaje č. 3/2014

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Samostatně neprodejné

Vydává: Úřad městyse Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: obec@mestysbudisov

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 30. 9. 2014

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s. r. o., Velké Meziříčí